

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
David Lagercrantz
OBSCURITAS

Copyright © 2021 by David Lagercrantz
Originally published in Sweden as *Obscuritas* by Norstedts Forlag,
Stockholm, in 2021.
Published by agreement with Norstedts Agency
Translation Copyright © 2022 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-04509-3

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

DAVID LAGERKRANC OBSCURITAS

Prevela Anja Lalović

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2022.

JEDAN

Načelnik policije bio je idiot.

Sve to zajedno bilo je jedno besmisleno sranje.

Inspektor Franson držao je dugačko, dosadno izlaganje koje Mikaela Vargas više nije mogla da sluša. Osim toga, u automobilu je bilo vrelo, a napolju su se nizale vile Jušholma.

„Zar se ne vozimo već predugo?“

„Polako, polako, devojčice, ovo baš i nije moj kraj“, odgovori Franson i odmahnu rukom.

Nedugo zatim, uvezoše se kroz prostrano dvorište i stadoše ispred velike, kamene kuće sa svetlim stubovima duž bočne strane, a ona se još više unervozi. Zapravo je radila u patroli. Međutim, ovog leta postala je deo istrage ubistva jer je imala određene informacije o osumnjičenom počinocu, Đuzepeu Kostu. Najčešće je obavljala sitne poslove i vršila jednostavne provere. Ipak, sada je dobila priliku da sarađuje s nekim profesorom Rekeom, koji će im, po rečima načelnika policije, pomoći pri istrazi.

„Ono mora da mu je žena“, reče Franson i pokaza na lepu, crvenokosu ženu u belim pantalonama koja je stajala na terasi da im poželi dobrodošlicu.

Izgledala je kao iz filma, a znojava i nesigurna Mikaela izađe iz automobila i pođe prema kući preko izbrazdanog šljunka.

DVA

Mikaela je na posao najčešće stizala ranije. Ipak, tog jutra, četiri dana pre nego što su posetili veliku kamenu kuću, još uvek je sedela u kuhinji

i doručkovala, iako je bilo prošlo devet sati. Zazvonio je telefon. Bio je to Junas Bejer.

„Pozvani smo kod načelnika“, reče.

Nije joj rekao zašto, ali bilo je jasno da je to naredba, pa ona ode u hodnik, stade pred ogledalo i navuče duksericu. Bila je u XL veličini, pa joj je bila široka i udobna. Njen brat Lukas rekao bi joj da izgleda kao da želi da se sakrije, ali ona je mislila da joj dobro stoji. Prošla je četkom kroz kosu i očesljala šiške tako da joj gotovo prekrivaju oči, a zatim krenula ka metrou.

Bilo je to 19. jula 2003. godine, a Mikaela je upravo bila napunila dvadeset šest. U vozu je bilo vrlo malo ljudi. Imala je ceo red sedišta za sebe, te je utonula u misli.

Naravno da nije bilo ničeg čudnog u tome što je ovaj slučaj zainteresovao policiju. Sâm ubistvo možda je bilo potpuni izliv ludila, delo počinjeno zbog pijanstva. Međutim, postojalo je nešto drugo što je istrazi davalo težinu. Ubijeni, Džamal Kabir, bio je fudbalski sudija i izbeglica iz talibanskog Avganistana, a nasmrtno je pretučen kamenom nakon omladinskog meča na stadionu Grimsta. Bilo je prirodno da Falkegren želi da umeša prste.

Izašla je na stanici Solna sentrum i krenula ka policijskoj stanici u Sundbibergsvegenu, razmišljajući o tome kako će danas najzad reći ono što smatra da u istrazi ne valja.

Martin Falkegren bio je najmlađi načelnik policije u zemlji koji je nastojao da gleda u budućnost i bude u toku. Ljudi su imali običaj da kažu da svoje ideje kao medalje nosi na prsima, a on je pretpostavljao da to nije dobronamerno. Ipak, bio je ponosan na svoju otvorenost, a sada je ponovo oprobao novi pristup. Oni će se možda naljutiti, ali, kao što je rekao svojoj ženi, bilo je to najbolje predavanje koje je ikada čuo. Stvarno je vredelo pokušati.

Namestio je još nekoliko stolica, na sto stavio flaše kisele vode i dve činijice sladića koji je njegova sekretarica kupila na krstarenju do Finske, pa oslušnuo čekajući da čuje zvuk koraka u hodniku. Činilo se da još niko ne ide. Za trenutak je ispred sebe zamislio Karla Fransona.

Video je njegovo pozamašno telo i prekorni pogled, ali zapravo, pomislio je, nije imao šta da mu zameri. Nijedan vođa istrage ne želi da mu se uprava meša u posao.

Ipak, sada su i okolnosti bile posebne. Počinilac, ludi i narcisoidni Italijan, poigravao se s njima. Sramotno, u najmanju ruku.

„Izvinjavam se, jesam li stigla prva?“

Bila je to devojka iz Čilea. Nije joj se sećao imena. Sećao se samo da je Franson hteo da je izbaci iz grupe za istragu, jer mu se na neki način suprotstavila.

„Dobro došla. Mislim da se nismo upoznali“, reče i pruži joj ruku.

Ona je prihvatila čvrstim stiskom, a on je odmerio od glave do pete. Bila je veoma niska i zdepasta, guste, kovrdžave kose sa dugačkim šiškama očešljanim tako da joj padaju na čelo. Oči su joj bile krupne i nemirne, a iz njih je izbijala jarka tmina. Bilo je kod nje nečega što ga je u isto vreme privlačilo i odbijalo. On oseti želju da joj se još malo približi. Međutim, neočekivano se spetljao i samo procedio:

„Ti poznaješ Kostu, jelda?“

„Pa, znam za njega“, odgovori ona. „Oboje smo iz Husbija.“

„Kako bi ga opisala?“

„Pomalo je šoumen. Imao je običaj da peva na dvorištu ispred zgrade. Ume da bude strašno agresivan kad pije.“

„Da, to se može primetiti. Ali zašto nas laže u lice?“

„Ne znam da li laže“, reče ona, što mu se nije dopalo.

Za njega nije dolazilo u obzir da su uhvatili pogrešnog čoveka. Dokazi su bili čvrsti, a tužba je već bila u pripremi. Nedostajalo je samo priznanje, o čemu je takođe želeo da porazgovaraju. Ipak, nije stigao ništa više da joj kaže. Čuo je kako ostali stižu hodnikom, pa se odmakao i svima čestitao.

„Odlično obavljeno. Ponosan sam na vas, momci“, reče. Zbog Čileanke koja je stajala do njega, to nije bila ispravna formulacija, ali nije se ispravio.

Trudio se da zvuči kolegijalno, ali nije mu pošlo za rukom. Izletelo mu je samo:

„Kakva besmislena priča – a sve zato što sudija nije svirao penal.“

To možda nije bila najpromišljenija rečenica. S druge strane, bila je to samo fraza, način da se razgovor pokrene, ali Franson je rado iskoristio šansu da ga ukori i kaže kako je sve daleko složenije od toga.

„Postoji jasan motiv“, reče. „Možda to za ljude poput nas ne bi bio motiv, ali jeste za alkoholisanog čaleta mladog fudbalera koji nema samokontrolu i živi za to da mu sin uspe na terenu.“

„Naravno, naravno“, reče Falkegren. „Ali, gospode bože... video sam snimak utakmice. Kosta je potpuno poludeo, a sudija... kako se beše zvao?“

„Džamal Kabir.“

„... a Džamal Kabir je bio slika i prilika smirenosti.“

„Tako kažu.“

„I kako je elegantno mahao rukama. Kao da ima kontrolu nad čitavom utakmicom.“

„Da, to je stvarno čudno“, reče Franson, a Martin Falkegren skrenu pogled i odluči da ponovo preuzme inicijativu.

Nije hteo samo da stoji i časka.

Mikaela se uzvrpoljila. Atmosfera nije bila baš opuštena, iako se Falkegren trudio da se uklopi u grupu. To je od početka bio beznadežan podvig. Bio je drugačiji. Sve vreme se smeškao, a na sebi je imao sjajno odelo i crne mokasine s resama.

„Kako stojimo s dokazima, Karle? Popričao sam kratko sa...“, reče i pogleda u nju.

Činilo se da ne može da joj se seti imena ili da mu je nešto drugo palo na pamet, jer je rečenica ostala da visi u vazduhu. Franson je zato uskočio s dokazima koji su, kao i uvek kada je on govorio, zvučali uverljivo – kao da je još samo trebalo izvršiti presudu. Možda ga zato načelnik i nije baš slušao, već je samo potvrdno mrmljao.

„Upravo tako, a opažanja sa P7 ne umanjuju nijedan dokaz.“

„Da, to je istina“, reče Franson, a Mikaela podiže pogled sa beležaka.

P7, pomisli. Prokleti P7. Pre deset dana imala ga je u rukama, ali joj još uvek nije bilo u potpunosti jasno o čemu se radi. Činilo se da je u pitanju preliminarni pregled mentalnog zdravlja koji je prethodio

temeljnomo pregledu, pa ga je čitala s određenim iščekivanjem i gotovo odmah se razočarala. *Antisocijalni poremećaj ličnosti* stajalo je u zaključku. Kosta je, drugim rečima, mogao biti psihopata. Nije verovala u to.

„Upravo tako“, reče načelnik s novim ushićenjem u glasu. „To je ključ njegove ličnosti.“

„Pa da, valjda“, odgovori Franson uzvrpoljeno.

„Ali važno je da ga nateramo da prizna.“

„Naravno.“

„Blizu ste toga?“

„Recimo.“

„A ja sam i sâm odigrao određenu ulogu u toj drami, zar ne?“, nastavi Falkegren. Na trenutak su se svi pravili da ga ne razumeju, iako su vrlo dobro znali na šta misli, te se nisu iznenadili kada je rekao: „Zamolio sam vas da isprobate novu tehniku saslušanja.“

„Da, upravo tako. To je bio mudar savet“, promrmlja Franson, nastojeći da zvuči zahvalno, ali ne i suviše impresionirano.

Nakon P7, Falkegren je predložio da prestanu da pritiskaju Đuzepea Kostu i dopuste mu da govori kao da je psihološki ekspert, što je naravno zvučalo pomalo čudno. Ali Falkegren je ostao pri svom: „Pa, njegova slika o sebi je grandiozna i misli da zna sve o fudbalu“, rekao je, pa su na kraju odlučili da vredi pokušati. Jednog dana, kada je Đuzepe bio naročito pun sebe, Franson je probao.

„Pošto imaš tako bogato iskustvo, sigurno možeš da nam kažeš kako razmišlja čovek koji uradi nešto tako nerazumno kao što je ubistvo sudije“, rekao je, a Kosta zaista ispravi leđa i toliko se užive u odgovor da su imali osećaj da izgovara indirektno priznanje. To je zaista bio zanimljiv trenutak u istrazi. Međutim, Mikaela do sada nije shvatala koliko je Falkegren ponosan na to.

„Znate, to je čuvena pojava. Postoji jedan slavan primer“, reče.

„Je l' tako?“, odgovori Franson.

„Mladi novinar je intervjuisao Teda Bandija u zatvoru na Floridi.“

„Molim?“

„Teda Bandija“, ponovi on. „Ni manje ni više. Metoda je na Bandiju bila vrlo uspešna. On je studirao psihologiju i, kada je dobio priliku da

briljira kao ekspert, po prvi put se otvorio.“ Sada nije samo Mikaela delovala skeptično.

Ted Bandi.

Mogao je da ga uporedi i sa Hanibalom Lekterom.

„Nemojte pogrešno da me razumete“, nastavi Falkegren. „Ne povlačim nikakve paralele. Samo hoću da kažem kako u toj oblasti postoje nova istraživanja i nove tehnike saslušanja, a mi kao policija...“

Oklevao je.

„Da?“

„... imamo velike rupe u znanju. Mogu čak da kažem i da smo bili naivni.“

„Zaista?“

„O, da. Sam pojam psihopate smatra se zastarelim i stigmatizovanim. Ali to se, hvala bogu, menja. Pre neki dan bio sam na predavanju, fantastičnom predavanju, moram reći.“

„Može se primetiti“, reče Franson.

„Upravo. Bilo je stvarno neverovatno. Svi smo bili kao prikovani za stolice, gospode, to ne može da se prepriča. Predavač je bio Hans Reke.“

„Ko?“

Svi se zгледаše. Bilo je jasno da niko nije čuo za njega i da niko ne žudi da se to promeni.

„On je profesor psihologije na Univerzitetu Stanford, što je neverovatno prestižna pozicija.“

„Fascinantno“, reče Franson ironično.

„Jeste“, odgovori Falkegren ne shvatajući ironiju. „Citiraju ga svi vodeći časopisi.“

„Fantastično“, reče Strem jednako ironično.

„Ali nemojte misliti da nosom para oblake. On je specijalista za tehnike saslušanja i sarađivao je s policijom u San Francisku. Neverovatno je pametan i sposoban.“ Ni ove reči nisu nikoga ubedile.

Umesto toga, u prostoriji se snažnije oseti podela na dva tabora. Sve više je s jedne strane bio on – šef karijerista koji je na nekakvom predavanju doživeo prosvetljenje – a sa druge Franson sa svojim momcima, vrednim, razboritim i prizemnim policajcima koji ne padaju na sve što je novo.

„Profesor Reke i ja odmah smo se razumeli, kliknuli smo“, nastavi Falkegren, na taj način nastojeći da kaže kako je i on izuzetan, jer se razume s nekim tako pametnim.

„Ispričao sam mu o Kosti“, reče.

„Ma šta kažeš?“

Franson podiže obrvu.

„Ispričao sam mu o tome kako je nadmen i narcisoidan, i o pomalo zamršenoj situaciji u kojoj se nalazimo jer nemamo tehničkih dokaza“, nastavi Falkegren.

„Okej“, reče Franson.

„Onda je on spomenuo ovo s Bandijem i predložio da to probamo.“

„Odlično, sad znamo pozadinu“, reče Franson, nastojeći da razgovor privede kraju.

„Ali kasnije, kada je uspelo – kad se Kosta stvarno otvorio – pomislio sam, gospode, ako Reke toliko može da nam pomogne izdaleka, šta bi tek mogao da uradi kad bi bio više upućen u slučaj.“

„Hm, da, to je dobro pitanje“, reče Franson uznemireno.

„Upravo tako“, nastavi Falkegren. „Zato sam se malo raspitao... mislim, vi znate da imam veze i svi su imali samo reči hvale. Samo reči hvale, gospodo. Zato sam bio tako slobodan da materijal koji imamo pošaljem profesoru Reke.“

„Šta si uradio?“, uzviknu Franson.

„Poslao sam mu istragu“, reče Falkegren, kao da ga nisu u potpunosti razumeli.

Franson ustade.

„Jebote, pa to je narušavanje tajnosti istrage“, prasnu on.

„Polako, polako“, reče Falkegren. „Nije ništa slično. Reke će postati deo našeg tima. On kao psiholog ima obavezu ćutanja, a iskreno rečeno, mislim da nam je potreban.“

„Ma kako da ne“, prasnu Franson.

„Kao što sam rekao, dobro ste obavili posao, u to nema sumnje. Ali nemate čvrst slučaj. Potrebno vam je priznanje, a ja sam ubeđen da Reke u tome može da vam pomogne. On bolje od ikoga primećuje nedoslednosti i rupe u iskazima svedoka.“

„Šta onda predlažeš?“, upita Franson. „Da dopustimo profesoru da preuzme istragu?“

„Ne, ne, gospode. Samo kažem da treba da se sastanete s njim i saslušate šta ima da kaže. Da vidite može li da vam pruži neki uvid ili novu ideju. Primiće vas u subotu u dva u svom domu u Jušholmu. Rekao je da će do tada pregledati čitav materijal.“

„Ja ne nameravam da trošim još jednu slobodnu subotu na neko besmisleno sranje“, reče Aksel Strem, koji je u grupi bio najstariji i bližio se penziji.

„Dobro, dobro, *fair enough*. Ali neko od vas sigurno može da ode tamo. Na primer, ti“, nastavi Falkegren i pokaza na Mikaelu. „Reke je zapravo pozvao i zatražio baš tebe.“

„Mene?“

Ona se uznemireno osvrnu oko sebe, uverena da je u pitanju neka šala.

„Da, misli je da je zanimljivo saslušanje koje si obavila s Kostom.“

„Ne bih rekla da...“, poče ona.

„Prvo, Vargasova ne može da ide sama“, prekide je Franson i okrete se ka Falkegrenu. „Nema ni izdaleka dovoljno iskustva, a kao drugo, uz dužno poštovanje, Martine, mogao si da nas obavestiš unapred. Radio si nam iza leđa.“

„Priznajem. Izvinjavam se zbog toga.“

„Dobro, sad je tako kako je. Ići ću i ja.“

„Odlično.“

„Ali ne nameravam da poslušam nijedan profesorov savet ukoliko mi se ne sviđa. Ja vodim istragu, niko drugi.“

„Naravno. Ali idi otvorenog uma.“

„Uvek sam otvorenog uma. To je deo posla“, reče, na šta je Mikaela poželeva da frkne ili kaže nešto zajedljivo.

Ipak, kao i obično, nije rekla ništa, već je samo ozbiljno klimnula glavom.

„Idem i ja“, reče Lase Sandberg.

„I ja“, reče Junas Bejer. Tako je i bilo.

Te subote našli su se ispred policijske stanice i otišli u veliku kuću u Jušholmu – ona, Franson, Sandberg i Bejer.

TRI

Mikaela se, naravno, sećala kada je saznala. Bilo je to onog dana kad su ga uhapsili. U pola devet uveče išla je da pozdravi mamu u Trondhejmsgatanu. Bio je početak juna, ali je vazduh bio hladan kao da je oktobarski dan, a dvorište ispred zgrade bilo je puno ljudi. Kada je prišla bliže, radoznala lica okretoše se prema njoj. Za nekoliko minuta je u grubim crtama znala sve što se dogodilo.

Đuzepe Kosta, ili Bepe kako su ga zvali, ubio je fudbalskog sudiju. Bila je to utakmica protiv omladine iz Brume u kojoj je igrao njegov sin Mario. Pred kraj drugog poluvremena, Bepe je, trešten pijan, utrčao na teren i počeo da se svađa i diže galamu. Bilo je potrebno pet ili šest ljudi da ga obore na zemlju, a kasnije, kada su svi mislili da se situacija smirila, navodno je krenuo za sudijom s nečim ludačkim u pogledu.

„To zvuči potpuno suludo“, reče ona i priđe mami koja je stajala na balkonu i gledala okupljenu gomilu dole.

Njena majka raspustila je dugu sedu kosu. Nosila je papuče bez čarapa i novu hipi majicu s cvetovima. Pomalo je duvalo, a mama je delovala uznemireno, kao da se plašila da se nešto dogodilo Lukasu ili Simonu.

„*De qué están hablando?*“, reče ona.

„Kažu da je Bepe ubio fudbalskog sudiju“, odgovori Mikaela, a mami očito najviše laknu što Simon nije opet uradio nešto idiotsko ili opasno po život. Ipak, kasnije dok su večerali, ponovo je pokrenula istu temu.

„Ništa neočekivano“, rekla je.

Mikaela nije preterano razmišljala o tome. Pretpostavila je da je to samo jedna od onih stvari o kojima ljudi stalno pričaju. Međutim, sve to je kasnije počelo da je muči. Odjednom je delovalo kao da se Bepe rodio da ubije sudiju. Čitav Husbi eksplodirao je od glasina i starih priča, koje su sve ukazivale na zlodelo tog kalibra, pa se možda zato Mikaela prisetila i drugih događaja, od kojih je jedan bio naročito značajan.

Tada je imala svega jedanaest ili dvanaest godina i često čula priče o Bepeu. Bilo je raznih tuča, scena iz husbijskih kafana, vriske i svađe iz njegovog stana.

Tih godina se Simon, mlađi od njena dva starija brata, bavio hip-hopom. Ponekad se činilo da je hip-hop jedino što ga ne ubija, ali, kao i

mnogi drugi, plašio se Bepea. Bepe je imao običaj da rasteruje momke koji su na trgu sa svog radija puštali Eminema. Ipak, mora da je shvatio da je Simonu očajnički potrebna potvrda društva, jer mu se na neki način približio, pa su jednog dana zajedno otišli da vežbaju. Kasnije te večeri, Bepe je izašao ispred zgrade, stao kod mesta za roštiljanje i počeo da zviždi.

„Ne sad. Nemamo snage“, vikali su okupljeni.

„Umuknite. Imam nešto specijalno za vas“, rekao je i pozvao Simona.

Simon mu je nevoljno odmahnuo, jednako izgubljen i zbunjen kao i uvek kad bi se našao pred ljudima. Ipak, izveo je nekoliko plesnih pokreta koje nikada do tada nije videla. Nakon toga, on i Bepe su odreporovali *Ja sam izgubljeni sin, pljačkaš zbog kojeg zovu muriju*, pesmu koju je Simon napisao, a Mikaela nije mogla da se seti da li su ljudi na dvorištu ikad tako uzbuđeno vrištali.

To sve zapravo i nije bilo tako čudno. Pretpostavljala je da sve ubice čine i dobra dela. Ipak, zapamtila je taj događaj, pomalo kao zagonetku koju treba rešiti. Nakon ubistva, nekoliko puta je ispričala tu priču, da bi na kraju saznala kako sâm Bepe želi da razgovara s njom. Policijski inspektor Junas Bejer joj je to saopštio.

„Da li bi rekla da si pristrasna zbog odnosa koji imaš sa Kostom?“, upitao je.

„Ne znam“, odgovori ona.

Ali činilo se da Junas ne čuje njeno kolebanje, jer je nastavio: „Stupi u kontakt s njim i vidi možeš li ga naterati da priča.“ Bilo je to nategnuto, naravno. Shvatila je da im ništa do tada nije upalilo. Đuzepe se tokom saslušanja jedva držao teme i nijednom nije priznao ono što su na video-snimku utakmice svi videli da je uradio. Kao i uvek, pomno se pripremala i desetog juna ujutro otišla kod njega. Sedeo je sam u sobi za saslušanje i pušio. Čitava njegova ogromna, čupava prilika kao da se skupila, a on se nesigurno osmehnu.

„Priča se da lepo govoriš o meni“, reče.

„Pričam i mnogo toga lošeg“, odgovori ona.

„Sviđao mi se tvoj čale“, reče on. „Poveravali smo se jedan drugom.“

„Svi smo mu se poveravali.“

„Ali bio je dobar čovek“, nastavi on, delujući toliko jadno da je morala da oseti sažaljenje.

Činilo se da se čitav svet urotio protiv njega i možda se zato – kako bi sakrila saosećanje – prema njemu grubo postavila. Kasnije je čula kako je saznala mnogo toga novog. Junas Bejer ju je pohvalio, a iznenadila je i samu sebe kada je rekla da „nešto krije“. To je ostavilo utisak.

Odmah je to osetila. Kao da je prošla nekakav test. Sledećeg dana dobila je mesto u istrazi.

„Treba nam neko ko ima nekakav uvid“, rekao je Junas i, iako je odmah razumela da je ne prihvataju svi oberučke, rado je prihvatila poziv.

Bio je to veliki pomak koji se desio preko noći. Od rada u patroli do istrage ubistva o kojem svi pričaju. Zato je počela da sanja o tome kako će na kraju postati inspektorka, pa možda i nešto više, komesar. Prvih nekoliko nedelja, pre nego što su se pojavile sumnje, bila je neverovatno ponosna i ciljno orijentisana.

ČETIRI

Te subote, kada je trebalo da odu profesoru Rekeu, u novinama po prvi put nije pisalo ništa o ubistvu, čak ni članak o nasilju u fudbalu ili nešto o hajki protiv sudija i dece, ništa.

Zato je pročitala samo vesti iz inostranstva, baš kao što je njen otac nekada radio, ali u Iraku zapravo nije bilo ničeg novog. Rat je zvanično bio gotov, iako mu u praksi nije bilo kraja. Svakog dana, tamo dole bi se razneo novi bombaš samoubica. Činilo se da će se fina, zapadnjačka demokratija teško podići iz ruine.

Napolju, na Trgu Čista, sunce je pržilo. Ustala je od trpezarijskog stola i krenula ka garderoberu kada je telefon zazvonio. Bila je to Vanesa, njena najbolja prijateljica, a bila je subota pre podne, pa Mikaela pretpostavi da će dobiti izveštaj sa žurke. Bila je u pravu – dugačka, zamršena priča o „ludom, pipavom Švedu“ koji je hteo da spava s njom u autobusu na putu kući.

„Nemoj da pričaš“, rekla je.

„Stvarno ti kažem“, reče Vanesa. Kada su završile razgovor, Mikaela se još uvek pomalo smejala, ne zato što je bilo naročito zabavno već zato što je to bila još jedna verzija priče koju je čula već sto puta.

Ona otvori ormar i položi haljine i suknje na krevet, odolevajući iskušenju da ponovo pozove Vanesu i pita je za savet. Izabrala je odeću koja je u isto vreme bila i pomalo svečana i pomalo opuštena – crnu suknju, crvenu majicu, teksas jaknu koja je možda bila malo premala i zategnuta na grudima, ali koja joj se svejedno dopadala, i bele patike.

Zatim je krenula. Dok se vozila podzemnom železnicom, bila je iznenađujuće puna iščekivanja. Ipak se radilo o drugačijem zadatku, a onaj profesor tražio je baš nju, ili su joj bar tako rekli, što je bilo odlično i nešto što nije htela da protraći. Dok je voz prolazio pored stanica Ćista, Halonbergen i Nekrosen, razmišljala je o tome šta će reći svojim kolegama. Kada je izašla na stanici Sulna sentrum, osetila je lakoću i nalet energije. Međutim, već na parkingu je sve to iščezlo, a za to nije bilo potrebno više od sekunde; pogled Lasea Sandberga, koji je škiljio u nju i proučavao je, i koji se uvek spuštao do njenih kukova.

„Vidi, Vargas se baš seksi sredila za profesora“, rekao je.

„Mislila sam...“, odgovori ona.

„Juče je možda igrala utakmicu u gostima“, dopuni Franson.

„Nije lako stići da se presvučeš između rundi“, nastavi Sandberg, nakon čega je smatrala da nema smisla da odgovori.

Samo je sela desno na zadnje sedište u Fransonovom *volvu* 745, pored Junasa Bejera koji joj uputi sažaljiv pogled. Pogledala je u nokte i zapitala se da li je idiotski što ih je nalakirala. Kad je podigla pogled, sunce je zaslepi.

Bio je vreo dan bez oblačka, a ni u autu nije bilo mnogo svežije. Izgleda da nešto nije bilo u redu sa klimom. Vazduh je samo kružio unutra, pa su se svi momci brzo oznojili i postali pomalo bučni. Franson je pričao kako ga ruka užasno boli posle jednog pucnja na strelištu u hali Hagalund tog jutra.

„Kao da mi cela šaka gori“, rekao je.

Kao i uvek, on je bio glavni u razgovoru, a pošto nije imala šta drugo da radi, Mikaela je proučavala kako Bejer i Sandberg oponašaju njegov ton. Ako bi Franson kukao, kukali su i oni, ako se smejaio, kezili su se, a najviše su se kikotali kada bi se ujediniili protiv svoje zajedničke lude, načelnika Falkegrena. Pričali bi o tome kako je neverovatno glup sa svojim resama na cipelama, ili već o nečemu, a Mikaela više nije mogla da izdrži.

Očajnički je žudela za razgovorom koji nije čula već stotinu puta. Međutim, tada su se uvezli u Jušholm i prošli pored skupih, velikih kuća, pa se izgubila u drugačijim mislima.

Jušholm je bio na drugom kraju trase metroa. Tu su živeli ljudi rođeni pod srećnom zvezdom, dok su se kod njih u Husbiju uglavnom nalazili ostaci granata, ostaci onoga što je odavno pošlo po zlu. Simon joj je to opisao na taj način.

„Ne moram da čitam novine kako bih znao šta se u svetu događa. Vidim to na svojim komšijama“, jednom je rekao, možda zato što nikad nije čitao novine, a možda i zbog nečeg potpuno drugog. Svakako je bio u pravu.

Ukoliko bi se negde u svetu desio rat ili revolucija, pogođeni bi došli u Husbi. Izbeglice koje bi donosile sa sobom mali deo rata. Još kao deca naučili su da se nose sa posledicama.

„Zar se ne vozimo već predugo?“

„Polako, polako, devojčice, ovo baš i nije moj kraj. Ali trebalo bi da je ovde negde“, odgovorio je Franson i nastavio da vozi prema vodi, do visoke kapije s kamerom i interfonom u koji su rekli nekoliko reči pre nego što su se uvezli u veliko dvorište, prošli pored fontane i parkirali se ispred nakinđurene vile od oker kamena s velikim prozorima koja se nalazila baš na jezeru.

Kuća je imala belo, kameno stepenište, a na terasi je stajala žena u belim, pamučnim pantalonama i plavoj bluzi koja je lepršala na vetru. Izgledala je kao da joj je trideset pet ili četrdeset. Imala je riđu kosu, pegice na obrazima i vitko, vižljasto telo koje je na sunčevoj svetlosti delovalo čudno lagano, zbog čega su se svi oni osetili zdepasto i teško kada su joj prišli. Ipak, najgora je bila njena lepota. Bila je toliko lepa da su se svi oni skupili, a naravno, nije pomoglo ni kada ih je dočekala s neverovatnom učtivošću.

To je samo uvećalo njenu prednost, pa Mikaela pomalo nervozno povuče suknju, držeći se iza Fransona, koji se nikada ranije pred nekim nije uprepodobio, ali koji je sada delovao izgubljeno, naročito kada su ušli u kuću i pogledali oko sebe. Šta je trebalo da kažu?

Jedno je bilo to sa Falkegrenom, njegovim odelima i resama na cipelama. Ali ovo je bilo više nego što su mogli da podnesu. Na zidovima su

visile lepe, velike slike, plafon je bio visok, a nije bilo nijednog komada nameštaja koji nije odisao stilom i klasom. Iz susedne sobe dopirao je umilan i melodičan zvuk violine. Mikaela je bila potpuno obuzeta, a ipak, žena – koja se predstavila kao Luvisa Reke – delovala je napeto. Izvinjavala se:

„Gospode, rekla sam joj da prestane.“

Zatim povika:

„Julija, sad je dosta.“ Violina utihnu, a kroz vrata sa desne strane izađe devojka od možda sedamnaest ili osamnaest godina, ništa manje lepa i simpatično slatka zbog kovrdžave kose i bistrih, plavih očiju.

„Izvini, mama, zaboravila sam“, reče, a Mikaela je to bilo previše.

Pred njima je stajala očaravajuća devojka i izvinjavala se što je svirala tako lepo da ih je sve očarala, a najgore od svega bilo je to što su se svi ponašali kao da je sve u redu. Niko nije rekao: „Ne, daleko bilo, bilo je predivno.“

Svi su samo nemo i nespretno stajali, pa je Julija preuzela inicijativu, ispružila ruku i rekla: „Drago mi je.“

Mikaela kasnije nije mogla da se seti boljeg klasnog poniženja. Tinejdžerka je svojom ugladenošću učinila da deluju kao zalutalo stado ovaca i ona oseti potrebu da razbije vazu ili slomi neku sliku. Međutim, dogodilo se još nešto. Počela je da razmišlja o Rekeovim naučnim člancima. Te nedelje pregledala ih je i nije našla nijednu naznaku da je saradivao s policijom, kao što je Falkegren rekao, pa čak ni da se interesovao za kriminal.

Reke se više bavio pogrešnim zaključcima, trikovima kojima se mozak poigrava na osnovu ranije utvrđenih mišljenja ili pogrešnih pretpostavki. To je verovatno, kako što je Franson i rekao, uglavnom bilo cepidlačenje, intelektualno poigravanje. Ipak, tu je bilo nečega što ju je privuklo: jasnoća, mislila je, oštrina koja joj je nedostajala.

„Gde je on?“, upita Franson iznervirano.

„Dobro pitanje“, reče Luvisa Reke. „Verovatno je zauzet nečim.“

„Nemamo mi toliko vremena.“

„Naravno, razumem. Izvinjavam se. Popeću se odmah da ga pozovem. Dotad sedite“, nastavi ona i pokazala na belu ugaonu garnituru

pored bronzane statue devojčice koja se ponizno klanja, pa oni sedoše da sačekaju.

Možda nije prošlo mnogo vremena, ali činilo se kao da je prošla mala večnost pre nego što se supruga najzad vratila i ponovo izvinila, pa se onda ponovo ostali sami. Bilo je jasno da čekanje u kući utiče na sve.

Protiv svoje volje, bili su puni iščekivanja. Čak je i Franson počeo nervozno da navija svoj sat, *IWC šafhauzen* koji je nasledio od brata i za koji je imao običaj da kaže da je mnogo iznad njegovih primanja.

„Možda ćemo ipak čuti nešto pametno od profesora“, reče on. Tada se začuše brzi koraci sa zavojitih stepenica. Hans Reke hitao je prema njima poput zadihanog trkača.

PET

Mikaela se kasnije pitala šta su tog dana zapravo znali, a to je naravno bilo mnogo manje nego što su mislili. Tada su mislili da je ubistvo, uprkos svoj brutalnosti s kojom je počinjeno, potpuno jednostavno. U njemu nije bilo ničeg sofisticiranog, nije bilo znaka da je napad planiran ili dugo smišljan.

Činilo se da je u pitanju rasplamsano ludilo. Ipak, bilo je jasno da se desilo odmah nakon fudbalske utakmice, a ništa manje spektakularno nije bilo ni to što je žrtva imala određenu harizmu.

Džamal Kabir imao je trideset šest godina kada je umro. Bio je izuzetno zgodan, vitak čovek uspravnih leđa, a vilica mu je bila kriva otkako su ga mučili i zlostavljali u Kabulu. Mnogi su govorili kako zrači tugom i naravno da nije bilo čudno da su o njemu kružile glasine. Ipak, tokom istrage su o njemu čuli samo dobro, a bio je poznat kao iskusan sudija i trener.

U talibanskom režimu borio se za prava dečaka da u Kabulu igraju fudbal. Rekao je Zavodu za migracije da to nije bilo lako. Režim je stalno izmišljao nova pravila o tome koliko dugački treba da budu rukavi i nogavice na dresovima i koliko igrači smeju da se raduju kad postignu gol. Ipak, borio se za svoj fudbal. Rekao je kako je za njega to od životne važnosti. Sva druga zabava bila je zabranjena. Nije smela

da se čuje muzika. Nikome nije bilo dozvoljeno da gleda filmove ili ide u pozorište. Knjige su spaljivane. Žene su zatvarane ili skrivane iza burki, a redovno su se u gradskoj areni, Gazi stadion, održavala javna pogubljenja. Kao da je ubistvo i sakaćenje zamenilo fudbal i postalo glavna zabava za narod.

Činilo se da je za Kabira staranje da se ljudima ponudi nešto drugo bilo čisto egzistencijalno pitanje. Organizovao je utakmice i turnire za juniore. Tvrdio je da je zbog toga postao popularan. Ljudi bi mu prilazili i zahvaljivali mu. Međutim, imao je sve veće probleme sa vlastima, a na kraju su ga uhvatili i mučili. O njegovom poreklu bilo je nekih pitanja, a Mikaela je smatrala da njegov izveštaj o hapšenju nije u potpunosti verodostojan. Ipak, Zavod za migracije dobio je zvanični izveštaj da su mu se talibani zaista usprotivili i nije bilo sumnje da je doživeo teško nasilje.

U izveštaju sa obdukcije pisalo je da je imao frakture na rebrima i vilici koje nisu nastale prilikom ubistva. Na ručnim zglobovima videli su se blede ožiljci od nekakvog lanca, a na grudima je imao tragove promrzlina. Bez sumnje je mnogo propatio, ali je ipak zadržao borbeni duh. Kada je prispeo u Švedsku u novembru 2002. godine, na sebi svojstven način počeo je odmah da se bavi svojom delatnošću iz Kabula. U okolini izbegličkog kampa u Spongi, u koji je poslat, tražio je fudbalere i stupio u kontakt sa timom koji je tamo trenirao.

„To je postao moj način da preživim“, rekao je.

Skupljao je lopte i postavljao čunjeve. Savetovao je momke i hvalio ih, pa je ubrzo dobio šansu da sudi na omladinskim utakmicama i odmah se videlo da zna šta radi. Ljudi su ga primećivali, nesumnjivo i zato što se po terenu kretao na poseban način i, korak po korak, poverena mu je veća odgovornost. Na kraju je sudio na nacionalnom takmičenju za dečake u maju te godine, a tri nedelje pre nego što je ubijen, televizijski kanal Sportspegeln dobilo je informaciju o njemu i došao da ga snimi. Zato su ga neki gledaoci prepoznali kada je drugog juna izašao na stadion Grimsta. Očigledno je zato Rut Edelfelt, majka jednog od igrača, u njemu videla ratnog heroja, a drugi su pomalo svečanim tonom govorili kako je u njegovom držanju bilo nečeg mračnog.